

LA VAGA DEL PA A CAMPDEVÀNOL L'ANY 1920

JOSEP M. COLOMER I FOSSAS
HISTORIADOR LOCAL (CAMPDEVÀNOL)

RECEPCIÓ: 7/2/2020 / ACCEPTACIÓ: 27/3/2020

Resum

Relació cronològica de com l'Ajuntament de Campdevàrol va solucionar la vaga dels flequers de 1920.

Ja feia temps que la farina escassejava i la Junta Provincial de subsistències no podia subministrar tota la quantitat de farina necessària per a la fabricació de pa al poble, i la resta els flequers l'havien de comprar al mercat lliure, però sols la podien comprar a preu de taxa. Tampoc tenien permís d'apujar el preu del pa.

Un altre problema que hi havia era la diferència dels preus de taxa de la farina entre les províncies de Girona i Barcelona. En aquesta última es comprava la farina a major preu, i tot el blat produït a la província de Girona es venia a la de Barcelona i, per tant, els nostres flequers no tenien ni blat ni farina.

En vista que el Govern no solucionava el conflicte, els flequers van anar a la vaga.

Paraules clau : pa, vaga, Ajuntament, farina, govern, conflicte flequer.

Abstract

Chronological relationship of how the City Council of Campdevàrol solved the strike of the bread bakers in 1920.

Flour had been in short supply for some time and the Provincial Board of Subsistence could not supply all the quantity of flour needed for bread making in the village and the bakers had to buy it on the free market, but they could only buy it at the rated priced. Nor were they allowed to raise the price of bread.

Another problem they had was the difference in the price of flour rates between the provinces of Girona and Barcelona. In the latter, flour was bought at a higher price, and all the wheat produced in the province of Girona was sold in the province of Barcelona. Thus, our bakers had neither wheat nor flour.

As the government did not resolve the conflict, the bakers decided to go on strike.

Key words: bread, strike, City Council, flour, Government, conflict, baker.

1. Les causes que motivaren la vaga dels flequers de Campdevàrol*Escasseja la farina*

Feia temps que escassejava la farina i la Junta de Subsistències de la província no podia subministrar-ne la quantitat necessària per abastir la producció de pa del poble. Després de les reclamacions que l'alcalde va fer per poder solucionar el conflicte, que cada vegada es feia més gros, l'1 d'abril de 1920 la Junta de Subsistències li tramet un telegrama que diu:

Quien en calidad de Presidente de la Junta Provincial de Subsistencias comunica a este Ayuntamiento que han sido fijados por aquella 15 sacos semanales de harina intervenida para el consumo de esta localidad como mitad del mismo, debiendo los panaderos adquirir del mercado libre la restante.¹

El pa puja de preu

En la sessió de l'Ajuntament del dia 24 d'abril de 1920, l'alcalde dona compte que una representació de flequers, en nom de totes les fleques

del districte, ha presentat una carta de preus que regiran, a partir d'ara, la venda de pa i que estan posats en relació amb l'estat actual del preu de la farina.

L'alcalde comunica als flequers que per part de l'Ajuntament es fan gestions per aconseguir més quantitat de farina intervinguda de la que tenen consignada actualment, i els adverteix que si s'aconsegueix alguna millora en el subministrament de farina intervinguda o bé en el preu de la del mercat lliure, això s'ha de reflectir en la venda del pa, perquè l'Ajuntament no està disposat a consentir cap abús contra la salut pública. Els regidors aproven per unanimitat les paraules de l'Alcalde.²

Manca de pa

El 16 de setembre l'alcalde tramet un telegrama al governador sobre la manca de pa que diu així:³

Exmo Sr. Gobernador Civil Gerona.

Ante grave conflicto inminente falta pan consumo público este pueblo consecuencia carencia harina, suplico V.S. interese Gobierno inmediatas medidas conducentes resolver gravísimo problema causa segura desórdenes públicos fatales consecuencias

Respetuosamente le saluda. Campdevanol 16 de Septiembre 1920

Casanova - Alcalde

No hi ha resposta del Governador.

Continua la manca de pa

Reunits els regidors de l'Ajuntament sota la presidència de l'alcalde Damià Casanova Costa el dia 2 d'octubre, aquest exposa que una altra vegada havia de posar sobre la taula l'assumpte de la manca de farina destinada a l'elaboració de pa. Fins ara s'havien pogut sortejar les dificultats per anar tirant, però actualment s'ha complicat tant el problema que, segons diuen els flequers, sols tenen farina per dos dies, i sense esperança d'aconseguir-ne cap partida, amb la consegüent manca absoluta de pa.

L'alcalde, davant aquest gravíssim conflicte que plana sobre els habitants del poble que regeix el consistori, demana als regidors que proposin

les solucions que creguin més adients per evitar el conflicte o, almenys, empètir les seves conseqüències.

Després de llarga deliberació, en la qual s'exposen tots els aspectes de l'assumpte debatut, s'acorda per unanimitat que davant la manca d'ofertes de blat i la resistència dels pagesos a vendre'l segons les gestions fetes sense resultat positiu, es procedeix a expropiar el blat existent a la localitat seguint les normes o disposicions establertes en la Reial Ordre de 7 de setembre últim i fixar el preu d'expropiació en seixanta dues pessetes els cent quilos, donant coneixement d'aquest acord al governador civil de la província i suplicant que es digni aprovar amb la major urgència possible l'acord de l'Ajuntament, el qual ha estat pres per evitar possibles conflictes populars.⁴

Manca farina

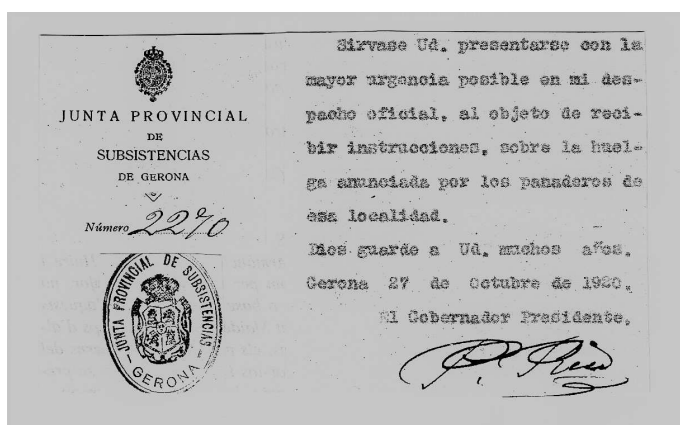
L'alcalde tramet un altre telegrama al governador el 24 d'octubre:⁵

Ante carencia harina falta pan este pueblo que ocasionará protesta público, ruego Vucencia se digne disponer envio urgente cincuenta sacos harina para conjurar conflicto. Con el mayor respeto saluda a Vucencia.

Alcalde Damián Casanova

Resposta del governador⁶

El governador demana a l'Alcalde que es reuneixi amb ell per rebre instruccions:

8

Reunió dels flequers amb l'Ajuntament⁷

D. *Salvador Coroninas Bartolomé Pascal*
Jose Vila Mariano Ribas

vecinos de *Campdevanul* industriales panaderos, mayores de edad,
 con cédulas personales corrientes, de clase *II* n.º

expedidas en *Campdevanul*
 a de 1920, ponen en

conocimiento de su Autoridad, que por acuerdo de los panaderos de esta localidad, dejará de venderse pan en sus establecimientos a partir del día veintidos de Noviembre, cuya huelga durará hasta que se encuentre una solución viable, que permita a los panaderos adquirir la harina necesaria para la normal fabricación de pan en sus tahonas.

La causa que motiva esta declaración de huelga no puede ser más justa; por cuanto esta comarca es limítrofe con la provincia de Barcelona, infinidad de compañeros de industria se ven precisados a cerrar sus establecimientos por la diferencia de precio que existe de una provincia a otra. El régimen establecido para Barcelona ha producido en esta Comarca un fenómeno lamentable; por la desigualdad de regímenes. La solución es clara, esta comarca lo ha solicitado repetidamente a sus Autoridades correspondientes sin haber nunca llegado a poder obtener contestación: *conceder para esta Comarca igual régimen que tiene Barcelona.*

Los panaderos de esta localidad, al objeto de ver si por medios legales, pero más enérgicos, alcanzan lo que es justo, y que no han podido obtener por el respetuoso derecho de petición, acuden a su Autoridad, anunciándole la huelga para el día veinte y dos de Noviembre en cuyo día dejarán de vender pan, acogiéndose para ello al art. 6.º de la Ley de 27 de Abril de 1909, que previene debe darse, en este caso, el aviso con el plazo de cinco días.

Dios guarde a V. muchos años.

Campdevanul 16 de Noviembre de 1920.

El Gremio de Huelga,

Por el gremio de panaderos

Salvador Coroninas

Bartolomé Pascal

Jose Vila

Mariano Ribas

Sr. Alcalde Constitucional de

Campdevanul

Una comissió de flequers del poble van presentar a l'alcalde una comunicació en què posava en coneixement de la seva autoritat que per acord de tots els flequers del poble —que són quatre: Salvador Coromines, Bartomeu Pascal, Josep Vila i Marian Ribas—, emparats per la llei de vagues, anunciaven a l'Ajuntament que, si no podien posar el preu del pa al mateix nivell de la província de Barcelona, deixarien de pastar i coure el dia 22 d'octubre. Després de moltes reunions, flequers i Ajuntament no arribaren a cap entesa.

La causa que motivà aquesta declaració de vaga —diuen— no podia ser més justa: infinitat de companys d'indústria, socis de la Federació de Patrons Forners de la Província de Girona, i altres que no hi pertanyien, van haver de tancar els seus establiments per manca absoluta de farina i no tenir medi d'adquirir-la. Van acudir als fabricants de farina i se'ls contestà que els en mancaven existències. Acudiren al Govern Civil, i igualment els va dir que no hi havia possibilitat de subministrar-ne. El 17 de setembre van trametre a la federació un comunicat del Govern Civil de la província amenaçant de castigar amb el rigor de la llei a qui adquirís farina a més preu que el de taxa, o sia el de 82 ptes. els 100 quilos i els forners van complir l'ordre, però no van poder comprar farina i tingueren desproveïts els seus establiments.

La manca de farina era general, i si el Govern no hi posava remei la província es quedaria sense pa. El règim establert per a Barcelona va produir a la província de Girona un fenomen lamentable: per la desigualtat de normes, el blat de la província de Girona es venia a la de Barcelona, de manera que aquella província, a més de tenir manca de pa i de farina, es quedà sense blat. La solució era clara, i la federació havia sol·licitat repetidament al Ministeri corresponent, sens haver arribat mai a rebre resposta, aconseguir per a Girona el mateix règim que tenia Barcelona.

L'actitud dels flequers era molt justa i, segons ells, l'única que calia adoptar per veure si, d'una vegada per totes, s'acabava un règim d'excepció que no tenia cap raó d'ésser, contra el qual l'Ajuntament de Campdevànol havia protestat més d'una vegada.

Relació de com l'Ajuntament va gestionar el problema social de la vaga dels flequers⁸

Registre Diari de vagues i anormalitats
per les que passi aqueix poble
Any 1920
Novembre dia 16
 Els fomes en nombre de quatre, dits Salvador Cominos, Bartomeu Paresal, Josep Vila y Macion Ribes, unies qu' es dedican a la fabricació de pa, presenten per duplicat d'acort, ab la soluy de Vagues, l'ofici anunciant que el dia 17 deixaran de vendre pa en els seus respectius establiments.
dia 17
 Lo' Alcalde no donant resultat les gestions fetas perquè desisteixin de la vaga, envia un dels ofis al Cap del govern de la provincia, acompanyats-lo d' un altre en que li dice
 " Como dato informativo me creo en el deber de manifestar a V. Ex. que es cierto que de poblaciones próximas a esta pertenecientes a la provincia de Barcelona como Poble de Llobet y Surediella traen a esta contidades respetables de pan de superior calidad y a precio mas bajo que el de casa, lo que es honro

a la veritat perjudica a los ganaderos de esta a
 quienes se hace una competencia que no pueden
 soportar = Mañana se reunirá el Ayuntamiento para tomar
 acuerdos encaminados a hacer punto al conflicto y
 procurar por todos los medios que tenga a su alcance
 abastecer de pan a este pueblo. De todas maneras
 me permito rogar a V. Ex. se digna dictar las
 disposiciones oportunas para resolver este arduo
 asunto que amenaza agravarse más cada día
 y que puede dar lugar a serios disturbios.

dia 18

Lo Ayuntamiento acorda nomenar un delegat, quin
 nomenament recau al Sr. Arment d'Alcalde En Peregrí
 Jorras, per a que gestioni prop dels forners de Sant
 Lluís de Lleida y la Pobla de Sureda, poblacions de
 la provincia de Lleida, mes preparats a seguir el
 poble per el suministro de 500 kilos de pa' diari man-
 ties duri la vaga, quantitat necesaria per el provehiment
 del poble.

dia 19

Lo Alcalde ciutat per el de Ripoll asisteix a la reu-
 nis de Caps dels Ayuntaments de Camporredon, Ribes, San
 Joan de les Abadies, Campdevànol y dita vila, quin

pòsian al Cap del Govern de la província, el següent telegrama:
 " Nombre propio y representación Alcaldes Compositos, Ribot,
 Sau Juan los Abades, Campdevànol, esta villa, reunidos
 Ayuntamiento Ripoll, todos limitados con provincia Barcelona,
 poblaciones carácter marcadamente industrial, proceden
 por razón de importancia de otros pueblos comarcas menor
 densidad, abismados gravísimo conflicto huelgas obrerías
 patronas paradas de tránsito honor comercios. Verecundia
 llaman superior atención sobre necesidad imperiosa, in-
 elyable proveer trigo intervención del que según informes
 tiene asignada esta provincia única manera facilitar po-
 sible. Salución evitando competencia procedente inmane
 Reivindica superior industriales estas poblaciones limitadas,
 establecida por paradas comarcas vecinas provincia Bar-
 celona = Confiam Alcaldes suscritos prestara Verecundia
 decidido apoyo, auxiliando nuestra difícil gestión = De
 otra suerte verosímil necesidad adoptem medidas radicales
 declinando responsabilidades contingencias puedan ocu-
 rir suplicando contestación este despacho = saludante a pe-
 trisamente.

dia 20

No habent donat resultat les gestions fetes pu el Delegat
 nomenat per l' Ajuntament pu la captació de pa. trez

ballat en altres pobles, el Comitè acordà incautar-se de dos forns per fer pa ab els mitjans ab que conta la població.

Es entaulan negociacions ab el mestre foner retirat En Joan Barnadó, quin accepta ferse càrrec de la direcció tècnica.

Al igual que al altre es fa ab el mestre Pere Mauro quin pasa a la disposició del Ajuntament el blat y farina existents al seu magatzem.

dià 21

Contestan un ofici del Cap del Poble de la província per a que se li digui en cas de ser un fet la vegada dels fons quin mesura ha pres. L'Ajuntament se expedi el següent telegrama.

Contestando su alt^a comunicacion anteayer Ayuntamiento mi prudencia acordó incautacion dos hornos de los cuatros existentes este pueblo y proceder fabricacion pan con trigo esta localidad para conquirir conflicto creado por huelga panaderos que es un hecho. Ayuntamiento para todos los esfuerzos para abastecer pan esta poblacion. Medidas tomadas tienen caracter transitorio y nuevo sucesos lo digna tomar medidas sucesivas conflicto. Se saluda respetuosamente = Hecho = Carmona =

dia 22

A la nit sota la direcció d' en Joan Barnadal, dos obrers
forners reclutats entre el personal de la casa R. Casanova
& Fills, cedits per dits industrials ab assentiment dels
dits obrers, comencen el treball de panificació de 200 kg
de farina entregats per el moliner Fec-Marcos.

dia 23

La Ajuntad publica el següent prejo

Don Ramon Casanova Coats, Alcalde Constitucional de aqui
poble faig a saber. Que en virtut de no trobarse ja a
las fiteas d'aquest poble l' Ajuntament o acordat fa-
breca per el seu compte el Anexasi per el provehiment
de la població; per lo tant l' Alcaaldia fa public que seve
vendre y vendria ja al portalet o las següents condicions
Pau de 2 kilos aproximadament a 0'85 Pts kilo que
valdra cada pa' 1'70.

Segut a la manca de calderilla el prejo al public
També comt puguin portar las quantitats putes de las
compras que fassin a la Alcaaldia = Ramon Casanova =
Sense incidents el feu la venda de 82 paus sont
suficient per las demandas d' aqueix dia.

dia 24

La Alcaaldia o parat al cap del govern de la provincia

8

el següent telegrama

" Conflicto huelga paradesaf sigue curso normal sin incidentes. Suplemento fabrica pan con reservas locales trigo auxilio especie molino pueblo fabricando harina. Abastecimiento pan poblacion asegurado por algunos dias = Alcaldia teniendo noticia salida trigo poblacion publicado bando prohibiendo rigorosamente salida trigo pueblo a fin de disponer reservas escasas trigo termino municipal + referentemente dispuesto a incautarse trigo tenedores resistan venta referent°. Alcaldia por dia concierte uerencia curso conflicto = Orden publico completo los saludos respetuosamente = Casanova - Alcalde =
 S' han vengut al public 218 paus, sense el més petit incident. Ni ha agut prou per las deman-
 des del dia.

dia 25

Fort marchas comt una sedas: el vèhinetge casi n' es dona compte de la vaga dels flequans. S' han porat a la venda 224 paus que han sigut prou per el proveïment del dia.

dia 26

Normalitat completa. Es poran a la venda 232 paus que han sigut suficients per el dia.

8

dia 27
 Sense incidents de cap mena. Es parlan a la
 venda 213 peces que no han sigut suspicits
 pu les demandes del public, que sense pro-
 ta espera la venda de domas.
 En aquest dia s'ha pagat la farina part de May
 i sal, els jornals de la terrassa dels ciutats homes
 ompletats al form a'rai de deu puetos cada dia cada
 ha imputan 1358 puetos i lo recaptat 1129.20
 quedant pendent de pago algun altre gaset que
 no rebassa el saldo que queda a favor i per lo tant
 per ara la caixa municipal n'eu resulte per-
 judicada.

dia 28
 Llargas files de personas en espera de la venda del
 pa. Petets incidents, faltan bastan de pa per les
 demandes del public. S'ha demanat la presen-
 cia de la Guardia Civil per guarda l'ordre.

dia 29
 Al igual qu'el dia prop parat petets
 incidents y atropells, avent faltat pa.

dia 30

El públic comença a pendre a fer cisa gracies en
plau a la presència del Alcalde y la Guardia civil;
sense incidents es ven el pa del dia; no hi
ha agut prau.

Desembre.

dia 1

Sense incidents; ha sobrat pa.

dia 2

Per sonarse per Terminada la vaga ja que 'ls
fleques ab una entrevista trigada ab l'Ajuntament,
han promes reprendre el treball. Demà,
continuan venen el pa al mateix preu d'antes,
mediant que l'Ajuntament els faciliti les reserves
de farina que tingui al preu de 85 pèntes el % quilot.
Del malt pa que ha sobrat els emmentats fleques
seran parau cànec.

Resultat de les campanyes ha sigut un
benefici net de 1499 + 15 pèntes que es probable
l'Ajuntament acordi donarlos al Hospital.

Transcripció del diari de vaga

Registre diari de vagues i anormalitats per les que passi aqueix poble any 1920

16 de novembre de 1920

Els forners en nombre de quatre, dits Salvador Corominas, Bartomeu Pascal, Josep Vila i Marian Ribas, únics que es dediquen a la fabricació de pa, presenten per duplicat d'acord amb la llei de vagues, l'ofici anunciant que el dia 22 deixaran de vendre pa en els seus establiments.

17 de novembre de 1920

L'Alcalde, no donant resultat les gestions fetes perquè desisteixin de la vaga, envia un dels oficis al Cap del Govern de la província acompanyat d'un altre en què li diu :

Como dato informativo me creo en el deber de manifestar a V.E. que es cierto que de poblaciones próximas a ésta pertenecientes a la provincia de Barcelona como Pobra de Lillet y Guardiola de Berga, traen a ésta cantidades respetables de pan de superior calidad y a precio más bajo que el de tasa, lo que esto en honor a la verdad perjudica a los panaderos de ésta a quienes se hace una competencia que no pueden sostener. Mañana se reunirá el Ayuntamiento para tomar acuerdos encaminados a hacer frente al conflicto y procurar por todos los medios que tenga a su alcance abastecer de pan a este pueblo. De todas maneras me permito rogar a V.E. se digne dictar las disposiciones oportunas para resolver este arduo asunto que amenaza agravarse más cada día y que puede dar lugar a serios disturbios.

18 de novembre de 1920

L'Ajuntament acorda nomenar un delegat, el tinent d'alcalde Pelegrí Fossas, perquè faci gestions amb els forners de Sant Quirze de Besora i la Pobra de Lillet, poblacions de la província de Barcelona més properes a aquest poble per al subministre de 500 kg de pa diaris mentre duri la vaga, quantitat necessària per al proveïment del poble.

19 de novembre de 1920

L'alcalde, cridat pel de Ripoll, assisteix a la reunió de caps dels

Ajuntaments de Camprodon, Ribes, Sant Joan de les Abadesses, Campdevàrol i dita vila, quins passen al Cap del Govern de la província el següent telegrama:

Nombre propio y representación alcaldes Camprodon, Ribas, Sant Juan de las Abadesas, Campdevánol y esta villa, reunidos Ayuntamiento de Ripoll, todos limítrofes con provincia Barcelona, poblaciones carácter marcadamente industrial, proveedores por razón su importancia de otros pueblos comarcas menor densidad, abrumados gravísimo conflicto huelga anunciada patronos panaderos tuvieron honor comunicar vucencia llaman superior atención sobre necesidad imperiosa, inaplazable proveer trigo intervenido del que según informes tiene asignado esta provincia única manera facilitar posible solución evitando competencia fraudulenta, inmoral, ruinosa sufren industriales estas poblaciones limítrofes establecida por panaderos comarcas vecinas provincia Barcelona. Confian Alcaldes suscritos prestará vucencia decidido apoyo, auxiliando nuestra difícil gestión. De otra suerte verían necesidad adopción medidas radicales declinando responsabilidades contingencias pueden ocurrir suplicando contestación este despacho. Saludan afectuosamente.

20 de novembre de 1920

No havent donat resultat les gestions fetes pel delegat nomenat per l'Ajuntament per la captació de pa treballat en altres pobles, el Consistori acorda l'expropiació de dos forns per fer pa amb els mitjans amb què compta la població.

S'entaulen negociacions amb el mestre forner retirat en Joan Barnadas, el qual accepta fer-se càrrec de la direcció tècnica.

A l'igual que a l'altri es fa amb el moliner Pere Manso qui posa a disposició de l'Ajuntament el blat y farina existent al seu magatzem

21 de novembre de 1920

Contestant un ofici del cap del Govern de la província perquè se li digui en cas de ser un fet la vaga dels forners quines solucions ha pres l'Ajuntament:

Contestando su att^a comunicación anteayer Ayuntamiento mi presidencia acordado incautación dos tahonas de las cuatro existentes este pueblo y procederé fabricación pan con trigo esta localidad para conjurar conflicto creado por huelgas panaderas que es un hecho. Ayuntamiento hará todos los esfuerzos para abastecer pan esta población. Medidas tomadas tienen carácter transitorio y ruego vucencia se digne tomar medidas resuelvan conflicto. Le saluda respetuosamente. Alcalde Casanova.

22 de novembre de 1920

A la nit, sots la direcció d'en Joan Barnadas, dos obrers forners reclutats entre el personal de la casa R. Casanova i Fills, cedits per dits industrials amb assentiment dels dits obrers, comença el treball de panificació de 200 kg de pa amb la farina entregada pel moliner Pere Manso.

23 de novembre de 1920

L'agutzil publica el següent pregó:

Don Damià Casanova Costa, Alcalde Constitucional d'aquest poble faig saber:

Que en virtut de no trobar-se pa a les fleques d'aquest poble, l'Ajuntament ha acordat fabricar pel seu compte el necessari per al proveïment de la població, per tant l'Alcaldia fa públic que des d'avui es vendrà pa al portalet a les següents condicions: Pans de 2 quilos aproximadament, a 85 cèntims el kilo que valdrà el pa gros a 1,70 ptes.

Degut a la manca de calderilla es prega al públic, tant com puguin, portin les quantitats justes de les compres que fessin. L'Alcalde Damià Casanova.

Sense incidents es feu la venda de 82 pans sent suficients per les demandes d'aqueix dia.

24 de novembre de 1920

L'Alcalde envia un telegrama al governador donant-li raó del curs de la vaga de forners i de la marxa regular i ordenada de la fabricació i venda de pa que verifica l'Ajuntament, i com que no es reflecteix encara cap solució es creu necessari nomenar un comissari que baixi a la capital a conferenciar amb el governador. És designat l'alcalde.

El telegrama diu el següent:

Conflicto huelga panaderos sigue curso normal sin incidentes. Ayuntamiento fabrica pan con recursos locales trigo auxilio eficaz molino pueblo fabricando harina. Abastecimiento pan población asegurado por algunos días. Alcaldía teniendo noticias salía trigo población publicado bando prohibiendo rigurosamente salida trigo pueblo a fin de disponer reservas escasas trigo término municipal. Ayuntamiento dispuesto a incautar trigo tenedores resisten ventas Ayuntamiento. Alcaldía pondrá al corriente vucencia curso conflicto. Orden público completo. Le saluda respetuosamente. Casanova, Alcalde.

S'han vengut al públic 218 pans sense el més petit incident. N'hi ha hagut prou per les demandes del dia.

25 de novembre de 1920

Tot marxa com una seda, el veïnatge casi ni es dona compte de la vaga dels flequers. S'han posat a la venda 224 pans que han sigut prou per al proveïment del dia.

26 de novembre de 1920

Normalitat complerta. Es posen a la venda 232 pans que han sigut suficients per al dia.

27 de novembre de 1920

Sense incidents de cap mena. Es posen a la venda 213 pans que no han sigut suficients per les demandes del públic, que sense protesta espera la venda de demà.

En aqueix dia s'han pagat la farina, part de llenya i sal, els jornals de la setmana dels quatre homes empleats al forn a raó de 10 pessetes cada dia cada un importen 1.358 pessetes i lo recaptat 1.429,20 quedant pendent de pago algun altre gastet que no rebassa el saldo que queda a favor i per lo tant per ara la caixa municipal no en resulta perjudicada.

28 de novembre de 1920

Llargues fileres de persones en espera de la venda del pa. Petits incidents; faltant bastant de pa per les demandes del públic. S'ha demanat la presència de la Guàrdia Civil per guardar l'ordre.

29 de novembre de 1920

A l'igual que el dia proppassat, petits incidents i alguna batussa havent faltat pa.

30 de novembre de 1920

El públic comença a aprendre de fer cua, gràcies en part a la presència

de l'alcalde i la Guàrdia Civil. Sense incidents es ven el pa del dia; no n'hi ha hagut prou.

1 de desembre de 1920

Sense incidents. Ha sobrat pa.

2 de desembre de 1920

Pot donar-se per acabada la vaga, ja que els flequers, en una entrevista tinguda amb l'Ajuntament han promès reprendre el treball demà, continuant venent el pa al mateix preu d'antes, mediant que l'Ajuntament els faciliti les reserves de farina que tingui al preu de 85 pessetes els 100 kg. Del molt pa que ha sobrat els esmentats flequers se'n faran càrrec.

Resultat de la campanya ha sigut un benefici net de 499,15 pessetes que és probable l'Ajuntament acordi donarles a l'Hospital. El moliner, Joan Manso, cobrà per cada 100 kilos de farina de blat, 85 pessetes.

4 de desembre de 1920

Telegrama Alcalde al Governador de Girona:

Huelga panaderos solucionada. Hoy vuelven a fabricar pan y venderlo sin aumento precio. Mientras concierto moral Ayuntamiento permite sostenerlo. Transcurridos dias de huelga sin el menor incidente. Le saluda respetuosamente :

Casanova. Alcalde.

11 de desembre de 1920

L'Ajuntament passa comptes de la campanya del pa i troben un benefici de 499,15 pessetes, les quals les donen a l'hospital. No cal dir que han estat fermes, bons administradors i honrats.

El moliner, Joan Manso, cobrà per cada 100 quilos de farina de blat 85 pessetes.

Conclusió del conflicte⁹

En la publicació ripollesa *El Gall de Ripoll* (11 de desembre de 1920) hi trobem:

A Campdevàrol quedà solucionada la vaga de flequers. Bona notícia que el nostre cor alegre.

Entre l'Ajuntament de Campdevàrol i els flequers hi hagué un acord: val més aixís. Ja és molt que hagin arribat a un acord.

Segons aquest acord, els flequers tornen a fabricar pa i el venen sense augment de preu: això és plaent. ¿Com se ho han fet?

L'Ajuntament els prestarà un auxili; aquest auxili no gravarà l'erari municipal; aquest auxili permetrà mantenir el preu del pa sense augment.

És molt interessant tot això: és senzillament deliciós. En els temps que correm, tan materialistes, dóna bo trobar-se amb un Ajuntament que auxiliï els forners de fleca sense gravar l'erari comunal.

Notes

- 1 ACRI. Arxiu municipal de Campdevàrol.
- 2 Actes municipals.
- 3 ACRI. Arxiu municipal de Campdevàrol.
- 4 Actes municipals.
- 5 ACRI. Arxiu municipal de Campdevàrol.
- 6 ACRI. Arxiu municipal de Campdevàrol.
- 7 *El Gall de Ripoll* (30 d'octubre de 1920).
- 8 ACRI. Arxiu municipal de Campdevàrol.
- 9 *El Gall de Ripoll* (11 de desembre de 1920).

